

El Diacrític | | Actualitzat el 14/05/2018 a les 17:51

?I ara que ja no anem a Ítaca? ¡rumb a la Utopia!

«Avui la pregunta no és si Quim Torra és més o menys xenòfob, si s'ha penedit prou pels seus tuits, si serà un titella de Puigdemont o se li rebel·larà... avui la pregunta és què farem nosaltres davant d'aquest nou episodi, què farem les persones de classe treballadora que lluitem per un nou país» | «Allò realment important de la Utopia és que ens vacuna contra l'economicisme, el pragmatisme, el reformisme... que prenen la part pel tot i es conformen amb negociar unes millors condicions d'explotació»

Quim Torra, a la sortida del Parlament després de ser elegit president de la Generalitat | Parlament de Catalunya

Avui, amb la investidura de Quim Torra, naufraga finalment el viatge a Ítaca que Artur Mas iniciava durant el 16è congrés de CDC, celebrat a Reus el març de 2012. Va ser el mateix congrés en què el corrupte Oriol Pujol va ser escollit secretari general de la federació. Recordo que aquell dia, nosaltres, l'esquerra antisistema, vam acudir-hi amb carros plens de verdures podrides per a llençar-les contra els nostres enemics de classe. Els temps van canviar i, fins avui, una part de l'esquerra independentista ha flirtejat amb els representants de la burgesia en aquest viatge a Ítaca que avui embarranca.

Avui la pregunta no és si Quim Torra és més o menys xenòfob, si s'ha penedit prou pels seus tuits, si serà un titella de Puigdemont o se li rebel·larà... avui la pregunta és què farem nosaltres davant d'aquest nou episodi, què farem les persones de classe treballadora que lluitem per un nou país. Ja van anunciar ahir les representants de la CUP que s'abstindrien en la investidura però

que, a partir d'ara, faran una oposició activa donat que observen un «gir autonomista dels partits independentistes». Aquestes postures de compromís, a les que ens arrossega inexorablement la política institucional, resulten també d'haver confós el viatge a Ítaca amb la lluita per la Utopia ?i són dues coses molt diferents.

No per casualitat Artur Mas va apropiat-se d'Ítaca. No ho va fer només per embolcallar-se de rebel·lia juvenil, evocant a Lluís Llach. Sinó per intentar utilitzar el recurs retòric a la utopia, desconeixent que aquest no ha sigut mai un concepte per a mantenir l' statu quo sinó que, ben al contrari, ha estat el més poderós instrument que les classes populars han esgrimit per a derrocar els poderosos. Avui la Utopia ens sembla un concepte antiquat, un llast de pensament irracional superat pel socialisme científic de Marx i, per tant, la deixem en mans dels convergents... Però va ser precisament un teòric marxista, Ernst Bloch (1885-1977), qui va reivindicar la Utopia com l'element indispensable sense el qual és impossible cap revolució.

La utopia és allò que mira d'incorporar el futur desitjat al present, i no torna la vida més còmode, sinó conflictiva. Com Heràclit, deia que qui no espera allò inesperable, mai no ho trobarà. El pensament utòpic no està en contradicció amb l'anàlisi científica de les possibilitats econòmiques i socials, sinó a l'inrevés: la Utopia que dissenyem i perseguim ha de ser realitzable i, perquè ho sigui, ha de basar-se en aquesta anàlisi. Però allò realment important de la Utopia és que ens vacuna contra l'economicisme, el pragmatisme, el reformisme... que prenen la part pel tot i es conformen amb negociar unes millors condicions d'explotació. Ens vacuna contra ells perquè pensar utòpicament implica criticar tota realització incompleta de l'ideal que perseguim. El pensament utòpic no es rendeix ni s'atura fins haver realitzat la Utopia completa.

En canvi, el viatge a Ítaca amb el que Artur Mas ens va ensarronar, lluny de ser una utopia, no és més que optimisme banal i automàtic: en aquest cas, confiança cega que, en ple segle XXI, les potències europees no tindrien més remei que reconèixer la voluntat democràtica d'un poble sobirà i el sorgiment d'un nou Estat. Ítaca ho fia tot a l'anàlisi de la conjuntura socioeconòmica i descarta el paper del subjecte revolucionari. I és aquesta confiança cega en instàncies exteriors la que ens desactiva, la que ens ha mantingut fins ara entretingudes en dinàmiques simbòliques, com les manifestacions de protesta i els successius referèndums i eleccions.

La utopia no és antiquada, sinó imprescindible, perquè no podem demanar a la gent una moral de l'esforç infinit, un sacrifici que no troba una meta en la qual assossegat-se. «Allà on la intenció manca de meta i l'esperança no pot tirar l'àncora, no té sentit albergar intencions morals», va dir Hegel. Difondre una utopia concreta i possible és l'únic que pot inflamar el pit de les persones i portar-nos a lluitar per un món millor. L'explicació científica de les lleis del capital ens serveix per a comprendre millor la realitat i traçar l'estratègia adequada, però no constitueix un discurs que desperti l'anhel de llibertat. La Utopia és aquella illa que dividim a l'horitzó, la imatge que desperta la valentia i la dignitat que portem a dins.

Avui, que ha naufragat el viatge a Ítaca, l'independentisme ha de renunciar definitivament a l'oportunisme i el pragmatisme que fins ara ens han confós. Ens pertoca analitzar la realitat i dissenyar concretament el país que volem sense renúncies de cap mena, la nostra utopia. Res d'un Principat mutilat amb un Estat de tall liberal: uns Països Catalans complets i lliures de patriarcat on la forma de generar riquesa no sigui l'explotació de les persones. I aquest país no arribarà per art de màgia. No arribarà perquè després de moltes manifestacions multitudinàries Europa reconegui la República. Arribarà amb l'organització de les classes populars, la desobediència massiva a les institucions espanyoles i franceses, i la vaga general.

Avui estem cridades a continuar imaginant, a estendre el discurs, i a continuar organitzant-nos al carrer i al lloc de treball per avançar de manera real i material cap al país que volem.

Avui prenen més sentit que mai aquelles paraules de l'Ovidi: «Ja no ens alimenten molles, ja volem el pa sencer!»